

rosa mystica

ČASOPIS PRO DUCHOVNÍ ŽIVOT

Ročník XXVI., číslo 2.

Únor 2020

Obsah: Jan Zahradníček, Hromnice, Profily svatých, Psi dni, Jana E. Lopourová, Báseň, Ruce Mariin, Návrat, Brněnská akademie duchovního života ctih. Patrika Kužely, mučedníka osvětim., Kdybych...

HROMNICE

RODINY KAŽDÉ PŘÍBUZNÁ TY NEJBLIŽŠÍ,
UPROSTŘED OSAD PRAHY TVÉ SE KLENOU,
VZÝVAJÍ TEBE, JEŽ JE VYSLYŠÍ,
PTÁK NA KŘÍDLECH A ČLOVĚK NA KOLENOU.
JEŽ VODÍŠ PROPASTI,
STOLICE MOUDROSTI,
STŮJ PŘI NÁS V KAŽDÉ DOBĚ.

NEŽ MRTVÝM DO NOHOU SE VODY POHRNOU,
NEŽ V DRAVÉM OHNI ROZPUSTÍ SE RUCE,
K OCHRANĚ VZTÁHNI MOCNOU RUKU SVOU,
ZDRŽ KONĚ SUDBY SPĚCHAJÍCÍ PRUDCE.
JEŽ NA HROZEN A KLAS
LASKAVĚ POHLÉDLAS,
JEŽ ORLY KRMÍŠ Z DLANĚ.

UTÍKAJÍ SE POD TVŮJ HVĚZDNÝ PLÁŠŤ
DOMOVY NAŠE S LESY, SE STRÁNĚMI,
OSTŘÍHEJ DROBNÉ DÍTKY KAŽDÉ ZVLÁŠŤ,
SCHÝLENÝM CESTU UKAŽ K JINÉ ZEMI.
TOHO, KDO CIZINCEM
SE CÍTÍ V DOMĚ SVÉM,
POHOSTI, DOME ZLATÝ.

VRÁT SYNY MARNOTRATNÉ NAZPÁTEK,
CIZOLOŽNICI DOPŘEJ KÁT SE ZTICHA,
Ó PANÍ STUDNIC, PRAMENŮ A ŘEK,
AŽ VODA POKÁNÍ UŽ NEVYSÝCHÁ.

V ULICÍCH SODOMY
USTRŇ SE NAD STROMY,
NAD BÍDY TVÁŘÍ NĚMOU.

Jan Zahradníček

+++

PROFILY SVATÝCH

Otče Tomáši, mluvíte k nám takovým zvláštním způsobem, jaký jsem ještě nikde neslyšela, díví se sestra Marie.

Co se vám zdá být na tom neobvyklého? – Ptá se otec Tomáš Bahounek OP.

Vaše kázání jsou tím velmi strhující. Hlavně ve svátek nějakého svatého. Tehdy mluvíte, jako byste byl právě tento svatý, ačkoli je už několik století nebo déle na věčnosti. A vy klidně mluvíte jeho jménem v první osobě. Někomu se to může zdát být teatrální, nebo přinejmenším divně, nemyslíte?

Nemyslím, že by to byla nějaká nemístnost nebo opovážlivost. Jde spíš o to, vyvrátit mnoha lidem, a to i katolíkům klam, že když oslavujeme ve mši svaté nějakého svatého nebo světici, tak že si prostě jenom připomínáme jejich památku, a to ostatní, že je prostě jen taková show čili předváděčka, zkrátka divadlo. Tak nám i prolhaný vládce světa našeptává, že vlastně divadlo vzniká právě ze mše svaté a že sama mše svatá není nic jiného, než divadlo.

Jak to tedy je?

Mši svatou neslavíme jen pro naše potěšení. Slavíme ji hlavně proto, že nám to Pán Ježíš ukládá. Máme to činit na Jeho památku. A tady začíná kámen úrazu pro některé bludné duše. Slavíme to sice na Jeho památku, ale Ježíš je přitom skutečně přítomen jako Bůh i jako člověk. Kdyby totiž slova proměňování pronášel při mši jen samotný člověk, byla by to pouze vzpomínka. Jenže on to proměňuje Ježíš Kristus, tedy Bůh i člověk, který byl, je a bude. A slavně zaslíbený a pomazaný člověk – kněz propůjčuje Pánu svá ústa a své ruce. Ježíš je při mši přítomen nejen ve vzpomínkách účastníků, nýbrž je sám živě přítomen s duší i tělem. Kromě toho jsou při mši svaté slavené k počtě nějakého svatého nebo světice, živě přítomni svou duší také tito svatí. Tito oslavenci jsou na mši svaté k jejich počtě duchovně přítomni, a to právě díky Pánu Ježíši

Kristu. Výjimku mezi svatými tvoří Panna Maria. Matka Boží je v každé mši svaté živě přítomna vždy nejen svou duší, nýbrž také tělem, tak jako její božský Syn Ježíš Kristus. Panna Maria je už oslavena v nebi, kam ji Syn Boží povznáší s její duší i tělem. Ostatní svatí a světice jsou oslaveni v nebi zatím pouze svou duší, zatímco také tělesně budou oslaveni až na Posledním soudu.

Jako kněz při mši svaté dávám svá ústa a ruce k dispozici Panu Ježíši, aby tak mohl mými ústy a rukama obětovat i oslavit sám sebe, vydat se nám jako oběť a současně obětovatel k naší spáse. Přitom ve dny, kdy se mše svatá obětuje k počtě svatých, se osměluji a propůjčuji svá ústa oslavencům v nebi, kteří zatím ještě nemají k dispozici svá oslavená těla, a tedy ani svá ústa. Samozřejmě to předem vysvětluji, proč nechávám tyto oslavence promlouvat v první osobě. Tito svatí jsou zatím odkázáni na to, co k jejich chvále vysloví lidé.

Proto v promluvě napřed upozorňuji posluchače, že propůjčuji svá ústa danému světci, aby se někdo snad nedomníval, že tu blábolím něco ze sna. Propůjčit svá ústa v promluvě o Kristově světici si ovšem netroufám, protože se jaksí nedovedu dost dobře přenést do rodu ženského. A nepochybně by to z kněžských úst znělo dost podivně.

Každopádně přitom propůjčuji světci nejen svá ústa, nýbrž také ohled na současné okolní dějství, abych si s Boží pomocí vyprosil světcův názor a postoj k tomu.

Píši o tom všem důkladnější příručku pro pastýře, nazvanou „*Pas ovce mé*“. Předávám ji představenému v církvi, jak to vždy činíval svatý Dominik. Jenže ten si toho jako obvykle skoro nevšímá, což je mne těší, protože, všimne-li si, tedy hned pošle kontrolu, aby zjistila, kde beru peníze na vydávání takových knih.

Cha-cha-chááá, ozývá se smích.

Ovšem co nemusím já, - nechává se slyšet bratr Norbert, - tak to jsou novodobé životopisy svatých. Takové barvotiskové obrázky s přeslazenými náměty, a ty prostě nesnáším.

Svatým se to taky nelíbí, jak dává najevo svatý Pio z Pietralcini ještě během své pozemské pouti, připomíná otec Tomáš: - Nebo i svatá Bernardeta, když jí ukazují sochu Panny Marie lourdské, kýčově zhotovenou podle jejího vyprávění, tak vrtí odmítavě hlavou: Ne, taková Panna Maria rozhodně není. Je mnohem krásnější.

Osvědčený způsob, jak jsou svatí či světice představováni světu je věcný popis průběhu jejich života, ale také záznam jejich legendy, jak činí třeba Bollandisté. Později však přicházejí moderní

Životopisci s nápadem odbourat veškeré legendy a držet se jen strohého popisu. Brzy však poznávají marnost takového počínání. Legenda totiž neznamená pohádku, nýbrž samo slovo *legendos* znamená to, co se má opakovat.

Jak tedy předávat životy svatých?

Nejlepší se mi ukazuje postup, který zvolený v mé knize „*S pochodní v zubech*“ (2008). Je to pokus o plynulé prostoupení jevové stránky života světce, totiž tak, jak se ukazuje z pohledu okolní společnosti, s tím, co je okolnímu světu skryté ve světcově vnitřním duchovním životě. Jde o to vyvarovat se strohému popisu, ale také líbivě vyumělkovému podání, a zahrnout i legendu, a to s jejím ohlasem v okolí. Dosud se o něco tak průkopnického nikdo nesnaží, A přitom si to svatý otec Dominik nesporně zaslouží, třebaže u tohoto světce je život sledován historiky a životopisci i jeho následovníky, ale také jeho odpůrci - mnohem podrobněji nežli životy mnohých jiných světců a světic. Takový hlubinný průnik do světcovy osobnosti ostře kontrastuje s jevovou stránkou, s níž působí velmi rozporuplně na své okolí včera, dnes i zítra.

Nejsme však povinni předávat životy svatých co nejjednodušeji a nejsrozumitelněji každému? – Ptá se bratr Adámek.

To jistě jsme, odpovídá Tomáš, - ale zkuste to. Jeden příjemce či adresát takového poselství se liší od druhého. Na druhé straně však přece nejde jen o prezentaci světce či svěťice, ale také o podnícení adresáta takového sdělení k tomu, aby něco podnikl sám se sebou. Nemá zůstat pasivním příjemcem. Měl by se do toho aktivně zapojovat. Sledujte vedle životů svatých také nejznámější současné knihy, jak působí na čtenáře. Důležité dílo Williama Faulknera předkládá jistý příběh tak, že během knihy se mění jména postav a čtenář musí číst opravdu soustředěně a zaujatě, když má ze souvislosti postřehnout tyto změny a vyvinout hodně síly k tomu, aby jim porozuměl. Jindy zase Gabriel García Márquez líčí opakovaně stejný strhující příběh a události, ale postupně z pohledu přímého účastníka, pak z pohledu nějakého svědka, potom třeba z hlediska debila, atd. Tak se představuje důležité sdělení, při kterém se burcuje zapojení celé osoby příjemce, který se sám musí bránit tomu, aby to přijímal jen povrchně a nezaujatě. Naopak příjemce se sám musí pohnout k tomu, aby se sám probíjel k co nejdůkladnějšímu poznávání svěťci či svěťice. Málokdo má takové samozapalovací nadání. Tohle se nedá naučit. Spíše se mu musí předložit něco, na čem, si jasně uvědomí, že tomu rozumí jen útržkovitě, takže buď' ať knihu odloží, anebo se rychle sebere a začne ji sledovat pozorněji.

Tím se ale kladou na čtenáře takové knihy hrozně velké nároky, ozývá se bratr Adámek.

Ano, kladou se značné nároky na čtenáře, ale – ruku na srdce – proč se vůbec někdo snaží takto předávat životy svatých? Snad aby je oslavoval víc, než jsou sami oslaveni Bohem v nebi? Nebo aby oslavoval sebe tím, jak je dovede oslavovat?

To určitě ne.

Víte, zdá se mi, že hodně těch, kdo se snaží předávat životy svatých, ať už písemně nebo filmem či jinou technikou, se při tom snaží upoutávat sebe i ty, koho oslovují, především ke slávě svatých. Zanedbávají při tom okolnost, že cesta k oslavení vede přes kříž. Prostě přehlížejí tu trpnou stránku následování Pána Ježíše. Domnívají se, že stačí každému ukázat onu výslednou hodnotu, které dostává světci či světici na věčnosti, aby to každého pohnulo ke zdokonalení života. Skoro o každém svatém či světici se pak tvrdí, že umíral v té nejlepší pověsti u bližních, a přitom, to bývá úplný opak – není prorokem ve své vlasti a rodině, je bližními považován za blázna, bývá pronásledován, atd. Když umírá Spasitel na kříži, tak se okolní svět raduje, že už je s tím falešným prorokem konec, anebo je to většině lidí úplně lhostejné. Apoštol Petr i Pavel umírají na popravišti. Svatý Tomáš Akvinský umírá v exkomunikaci pařížským arcibiskupem, atd.

Myslíte, otče Tomáši, že by se každý, kdo chce předávat životy svatých, měl cílevědomě vydat na cestu úplného vyhnance a outsidera?

Pro Krista by měl být na to stále připraven. Rozhodně by se měl snažit do něčeho takového vžít a ponořit. Jinak jeho slova budou působit naprosto nevěrohodně. Nikdo se nestane pro nikoho zapalovačem, pokud sám nehoří. Tak nestačí pouze věřit. Kdo není přesvědčen o své víře, nemůže přesvědčivě působit na okolí. Pravda sice může zvítězit, ale bez lásky se stane strašným břemenem. K víře se musí připojit také osobní přesvědčení, vlastní osobně zažitá zkušenost, takže se víra stává přesvědčenou. Kdo postrádá pevné přesvědčení o své víře, tak je jeho víra kolísavá, vratká. Pro přesvědčení nestačí pádné argumenty rozumu, třebaže jsou dobré k obhajobě a zdůvodnění víry. Tady musí přistoupit osobní zkušenost s Bohem.

Jak se získává osobní zkušenost s Bohem? Jak se dá prožít setkání s Kristem?

Předně bychom měli vědět, že první podnět v tomto setkání má Bůh, kdežto člověk na to může jen odpovědět. A to je druhá věc.

Zda odpoví příznivě nebo odmítavě, to je tajemství lidské svobody. Tuto svobodu dává Bůh člověku při stvoření, a tu mu také garantuje.

Jak má člověk na setkání s Bohem připravit?

Má stále hledat Boha a očekávat, volat k Bohu a také naslouchat. Když někdo hledá upřímně a vytrvale, pak s Ním setká.

Kde?

Nejspíš na poušti, zkrátka kdekoli, kde se člověk odpoutává od podnětů okolního světa, i od podnětů vlastního těla a vlastního ego. A svatí mu takové cesty ukazují. Tomáš Bahounek OP (Pokr.)

+++

PSÍ DNI

JAKO BY SNILY O CHLADIVÉM DEŠTI,
O POLEDNÁCH JABLONĚ V BÍLÉ VÝHNI TŘEŠTÍ.
LISTÍ SE TETELÍ JAK POD KUSADLY KOBYLEK,
VŠAK NIKDE ZÁŠTÍ K NEBESŮM ČI SLEDÝ VZTEK,
JEN PŘÍLBOU JASU DRČEN ZESHORA
KRAJ TUDĚ VRÁVORÁ.

KLAS KAŽDÝ NAPŘÍMENÝ V NĚZE HOROUČÍ
VE STOUPĚ OHNIVÉ SE NEDÁ ROZTLOUČÍ
I V TRÁVĚ ROZSTRÍKNUTÉ KVĚTY BARVY DUHY
V KŘEHKOSTI ZALYKAVÉ ŽIVOT MAJÍ TUHÝ
A PODLE PLOTŮ HLUCHAVKY A DRSNÉ LOPUCHY
SVOU HOŘKOST VYDECHUJÍ VŠEMI PRŮDUCHY.

TAKÉ JÁ STANUL OBNAŽEN AŽ DO KOŘÁNÍ —
MÉ SRDCE KLASŮM STATEČNÝM SE KLANÍ.
I PRO NĚ V TRÝZNI TEPŘVE SE ZJEVÍ ROSY CENA,
TISÍCERÝMI ÚSTY ŽÍZEŇ ZNÁSOBENA,
ŠVIHÁNÍ BÍLÝCH BÍČŮ SVĚTLA ZNÍ
PADAJÍC NA ZDRČENÉ OSENÍ.

JEŠTĚ JE ČAS, BY NEBE DEŠTIVÉ
DO OBZORECH PROSTŘELO DLOUHÉ VLASY SVÉ,
ŽÁR KRUTÝ ZMÍRNILO, JÍMŽ ZMJE NA KAMENI
V KŘIVULI TĚLA V JED SE VŠECHNA MĚNÍ,
BY VLAHOST PRŠEK ZVUKEM TRAVNATÝM
VERŠ LÉTA SLUNCEM SKUTÝ ZAVŘELA JAK RÝM.

Jan Zahradníček

PROFILY SVATÝCH

JAKUB A. ZEMEK O. P. Vatikánský špión

Úryvky z knihy Matice Cyrilometodějská 1991 Olomouc (Podle autentických magnetofonových nahrávek přepsal a uspořádal P. Tomáš Bahounek OP)

12. května 1960 jsem opustil Pankrác. Zavezli nás až na nádraží k vlaku. Páni z ministerstva vnitra mi koupili dokonce i jízdenku. Neměl jsem peníze. Měl jsem deficit, protože jsem neplnil normu. Takže ještě potom na svobodě jsem platil přes tři tisíce korun za to, že se mnou těch 12 let zacházeli tak pěkně...

Komunistické pronásledování duchovenstva sledovalo jak izolování kněží od ostatního lidu, tak zastrašení celého tohoto lidu...

Přistřeší mně a ještě jednomu knězi poskytla jedna stará paní jménem Blížencová z Brna. Bylo to v době, kdy se od nás mnozí odvraceli a štítily se nás, kdy nám prostě málokdo podal ruku. Naštěstí pro nás nebyla docela normální. Před rokem totiž ztratila svého manžela, kterého měla velmi ráda. Byla z toho dočista zmatená. Jen ona nám poskytla útulek. Byli jsme dva kněží a tak jsme si oba slíbili, že ten, který z nás přežije, že se o tuto stařenku postará až do její smrti. Zbylo to na mně. A já to chci splnit. Koneckonců kážeme, aby se lidé starali o své staré rodiče nebo o jiné staré a opuštěné lidi; tak proč bych to nedělal já. V tom je krása našeho náboženství....

Vydělávám si vlastníma rukama na chléb vezdejší a od nikoho nic nechci. Tak co mi kdo může? Tohle je zásada už papeže Jana XXIII., aby si kněz vydělával na své živobytí. To ostatní včetně bohoslužby ať dělá zdarma: má to dělat z lásky k Bohu. Předně se u nás nebudou hromadit žádné peníze, a pak nám je nikdo nebude závidět. Pokud jsou však kněží za duchovní službu v církvi placení státem, tak to ty lidi potom kazí. A nejenže kazí oni jsou za to zavázáni hrozným způsobem státu jako svému zaměstnavateli.

Když přišel rok 1968, tož jsme to s nadšením uvítali. Brzy však přišlo zklamání. Mně stejně jako celé řadě dalších kněží ve výrobě bylo jasně a důrazně řečeno: „Vy ale nikdy nebudete veřejně působit!“

Z toho nám bylo jasné, že celá ta situace není na pevném základě. Celé to hnutí v roce 1968 postrádalo jakékoli pevné duchovní základy.

Pokud chce být kněz něco platný na veřejnosti, tož musí být třikrát opatrnější, než kdokoli z lidí ve světě. Tam, i když se něco

děje z ušlechtilých pohnutek a má to honosný program i název, všechno snadno sklouzne do politiky. Ne, že by to bylo něco špatného, ale pro kněze je to neúnosné. Ten musí pořád dávat pozor, jestli to, co je v programu a názvu, je stejné, jako to, co dělají členové a hlavně ti, kdo to vedou. Jinak se sám stane pro ně přitažlivou návnadou pro nezkušené lidi, aby „oni“ nahoře začali pod nějakým heslem podnikat něco úplně jiného.

V roce 1969 jsem totiž dostal státní souhlas k výkonu kněžské činnosti. Znovu jsem veřejně přistoupil k oltáři. Bylo to v zábrdovickém kostele v Brně.

V zábrdovickém kostele jsem dlouho nepobyl. Estébákům se zdálo, že jsem příliš podnikavý. Po každé mši svaté v zábrdovickém kostele jsem totiž jel taxíkem ke svatému Jakubovi. Tam jsem kázal a zpovídal. Tak jsem přišel o státní souhlas.

Později mi povolili působit u svatého Tomáše v Brně, ale taky jenom nakrátko. Církevní tajemnice nemohla přenést přes srdce moje májová kázání. Znovu mi vzali státní souhlas.

Měl jsem však dost práce jinde. Pořádal jsem četné přednášky a besedy v bytech. Konalo se to vždy důsledně konspirativně. Nepotrpěl jsem si na tu zbytečnou okázalost, jakou se vyznačovala setkání některých provokatérů z Charty 77. Ti se pokaždé setkali proto, aby se hned dali zatknout a mohlo se o tom druhý den mluvit z Hlasu Ameriky a ze Svobodné Evropy. Neříkám, že všichni, ale provokatérů od StB bylo mezi nimi dost. Nevím, co kdy během svého působení příznivého vykonali. My jsme však při našich setkáních řešili nejrůznější otázky náboženské, mravní a jiné. Musím uznat, že to bývalo přínosné i pro mě. Třeba jednou jsem začínal své vystoupení v jednom bytě slovy: „Neztracujeme jinověrce a nevěrce, nýbrž se za mě modlíme a litujeme je, že nedošli tam, kam my, katolíci.“ Jedna z účastnic mi na to řekla: „Otče Jakube, já jsem nevěřící, ale ráda naslouchám tvým slovům, a to ne s nějakým soucitem, ale docela se sympatiemi.“ Zastyděl jsem se, protože jsem si uvědomil, jak se my katolíci někdy rádi povyšujeme. Kristus přece neumřel jen pro ty, kdo mu uvěřili, ale i pro ty, kdo ho ukřižovali. Tož jsem se nakonec opravil: „Neztracujeme jinověrce a nevěřící, ani se nad ně nevyvyšujeme, a to ani soucitem ani jejich litováním, že oni snad nejsou tak vysoko jako my. Musíme se za ně modlit a prosit Boha o pomoc, aby nám dal sílu milovat je nadšenou, horoucí a obětavou láskou.“

Nějakou dobu jsem působil pastoračně jenom v podzemí, ale pak mi bylo znovu umožněno působit také veřejně. Stalo se to z míst, odkud bych to nejméně čekal. Přičinil se o to otec kanovník

Navářik. Tak jsem se ocitl v bývalém dominikánském kostele sv. Michala v Brně, který byl filiálním kostelem při Petrově. Ale to není všechno. Právě v těch dobách přišel na konzistoř dopis od estébáků asi tohoto znění: Pozor! Do Brna přichází nebezpečné individuum Habáň! K mému překvapení dostal tento náš otec magistr státní souhlas k veřejnému působení právě v kostele sv. Michala, který duchovně spravoval O. Navářik. Takže jsem tu působil vedle svého někdejšího učitele. Pod dohledem otce Navářika jsme tu vykonávali vše, co bylo zapotřebí. My jsme však dělali ještě mnohem víc. Otec magistr dokázal v rámci promluv přednášet filozofii a psychologii podle svatého Tomáše. Chodili k nám studenti s notesy a zapisovali si, co stihli. Jistě tam chodili také estébáci, ale otec Navářik nás tam udržel.

Později O. Navářik působil u Jezuitů a nato přešel do kostela u Maří Magdaleny. Tamtéž jsem byl vzápětí převeden za ním také já. S radostí jsem se zapojil do práce s mládeží a do spolupráce při díle Matky Terezy. Samozřejmě jsem také v podzemí pokračoval v duchovně pastoračním působení. Ať už má kdokoli jakékoli výhrady k těmto neoficiálním cestám pastorace, jedno je jasné: ti, kdo nás potřebují slyšet a vidět nejvíce, totiž nevěřící, ti nás poznají akorát tam, kde není kostel. Do kostela nepřijdou a my jim musíme jít naproti. Svatý Dominik se také vypravil mezi katary a přizpůsobil se jim nejen v oděvu, ale i v přísné chudobě. S láskou mezi nimi vydával svědectví o Kristu způsoby odlišnými od těch, jaké byly v církvi obvyklé a do tehdy uznávané. Jen tak měl mezi nimi úspěch. Tyto neoficiální cesty pastorace však nejsou něčím potřebným pouze v časech umlčované oficiální církve. Jsou obohacením církve navždy. Mají platnost a smysl i v církvi za svobody. Když nás do toho komunisté třeba i dost nešetně postrčili, pak za to děkujeme Bohu. (Pokr.)

+++

BÁSEŇ

JE BEZ TĚLA
ALE MÁ SLOVA
KTERÁ SE VE SNECH
VTĚLÍ DO OBRAZU
MUŽE CO PLETE KOŠE
Z VRBOVÉHO PROUTÍ
JE SPOKOJEN
JEN TROCHU SE RMOUTÍ

SCHÁZÍ MU ŽENA
KTERÁ BY POHLADILA
VRBOVÉ PRUTY A PRÁCI DOŽEHNALA
ZA KAŽDÝ KOŠ UPLETENÝ DĚKOVALA
I ZA TOHO KDO SI KOŠ KOUPI
AŽ MUŽ BUDE NEMOCEN
NAŘEŽE SAMA PROUTÍ
HLEDÁ TU KTERÁ SE PTÁ
VRBY, SLUNCE, POTOKA
KOMU VLASTNĚ DĚKOVAT
ZA RUCI MUŽE CO UMĚJÍ KOŠ PLÉSTI
ZA DLANĚ ŽENY CO UMĚJÍ ROZESMÁT
MUŽOVU VRÁŠČITOU TVÁŘ

Jana ELOP

+++

PROFILY SVATÝCH

Zdá se, že Církev je tradičně hlavním podporovatelem umění, ale v současnosti se zdá, že v tom polevuje, tvrdí bratr Gabriel Miroslav Částek.

Původně se to výrazně projevuje třeba v malířství, - říká otec Tomáš Bahounek OP. – Víte, ony ty nejširší vrstvy společnosti nebývaly vždy tak vzdělané jako dnes, aby mohly přijímat Boží Slovo v rodné řeči. Kvůli tomu analfabetismu vzniká v klášterech obrazová bible, tzv. *biblia pauperum* či bible chudých. Objevuje se na stěnách kostelů, zdobených freskami nebo mozaikami, později se takto iluminují rukopisy posvátných knih, a na jejich základě se utváří deskové malířství oltářní nebo barevné okenní vitráže.

To je tradičně možné díky malířským dílnám v klášterech, hmotně zajištěných pozemkovým vlastnictvím a vším, co s tím souvisí. Dneska, po pádu železné opony, je církev dokonale oškubaná díky komunistickým zlořádům a následné chamtivosti nepřátel církve. V tomto obklíčení nepřáteli se církev obtížně stará o sebezáchovu ve starých, rozpadajících se zařízeních.

A umění?

Zdalo by se, že v dnešní církvi je umění na vedlejší koleji, říká otec Tomáš, - ovšem děje tady něco nového. Ačkoli jsou široké vrstvy společnosti vzdělané a mohly by snadno přijímat nabízené Boží Slovo v rodné řeči, přesto jsou kostely prázdné.

Sdělovací prostředky, ovládané vládcem světa, se o to soustavně přičiňují. Neustále znevažují všechno, co souvisí s Bohem, církví a duchovenstvem.

To máte pravdu, jenže odpůrci církve už dávno nevyjadřují názor širokých mas. Dneska jsou lidé znechuceni slovy na všech stranách – na řečnických tribunách, v novinách, v rozhlase, v televizi, na internetu. Odmítají přijímat slova mluvená i psaná, ať jsou to slova světská nebo samo Boží Slovo. Tak nastává něco, co se dá nazvat „*kvalifikovaný analfabetismus*“.

V současnosti jsou mnozí krutě zklamáni slovy z předvolebních tribun i z masmédií. Proto se zásadně odmítají nechat ovlivňovat slovy, živými nebo zprostředkovanými. Kromě toho si lidé od dětství navykají na pohyblivé obrázky – ve školách se učí přes internet, a jinak sledují televizi nebo internet, mobily a jiné vymoženosti. Ty jim poskytují technickou formu vzdělávání a zároveň technickou iluzi svobody. Tak se lidé raději než slyšeným nebo čteným slovem poučují o všem z různých komiksů. A tady se znovu otevírá Církvi dočasně zanedbávané poselství umění. Umění pro svou mnohavýznamovost nabízí příležitost nevtíravě sdělovat duchovní obsahy. To je nová cesta pro předávání života svatých.

V čem je tady nová cesta? – Ptá se bratr Gabriel.

V tom, že se umění nikomu nevnučuje. A přitom díky své mnohavýznamovosti nese obsahy, které skrytě nebo i otevřeně zaměřují člověka k Bohu, který je čistá Krása. V tom není žádná záłudnost počínání umělce, že by záměrně sledoval nějaký výchovný účel umění. Vlastním účelem umění je krása, pokud si umělec počíná upřímně a poctivě vůči řádu krásy, tedy se nutně setkává s ryzí Krásou, jež je osobní a je vlastností Boha. ”

Umění vede k setkávání. Jde o setkávání lidí s uměním, dále o lidí mezi sebou navzájem, totiž setkávání zájemců či příjemců umění mezi sebou, ale také s autorem umění, a konečně setkávání lidí se zosobněnou ryzí Krásou, se Stvořitelem a Spasitelem.

Fakt je, že kdo zažije takové setkání, ten to chce opakovat, uznávají ostatní bratři.

Přitažlivost opakování požitku z prožívání krásy je velká šance pro církev naší doby, říká otec Tomáš: - Působit nevtíravě, nezáludně a bez předpojatého záměru někomu něco, totiž víru, vnucovat proti jeho vůli, že by se třeba nadchl citově, aby pak přijal víru proti svému rozumovému přesvědčení. Tohle by pro vážný apoštolát křesťana mělo být naprosto nepřijatelné. Pán Ježíš totiž není žádný podloudník ani pašerák, který by k lidem přicházel nějakými postranními vrátky jejich emocí, citů, nálad či vášní, aby

jim doma prováděl změny bez jejich rozumného uvážení a dobrovolného souhlasu. Ježíš chodí vždy hlavním vchodem, když ho tam pozvou. Zásadou jeho působení je Pravda, a to není ledajaká pravda, nýbrž svrchovaná Pravda Boží.

Je však jisté, že stejnou vlastností Boha jako je Pravda, je také Dobro, ale i Krása. Pravdu sleduje člověk poznáním, dobro chce a dosahuje vůlí, a krásu zakouší rozumem i vůlí a celou svou bytostí.

Je pravda, že někdy radím umělcům, aby se spíše snažili co nejkrásněji namalovat Ježíše Krista, nežli krávu na louce. Spasitel totiž chce být a má být představován krásně, a může a chce umělci pomoci a také mu určitě pomáhá, zatímco malováním krávy se sice můžete dost pocvičit v malbě, ale kráva vám v tom nepomůže. Na druhé straně, má-li někdo zasypávat svět lavinami líbivě vyumělkovaných kýčů a nevkusných barvotiskových obrázků, pak by měl takto přestat urážet Boží Krásu, a raději by se měl poohlédnout po jiném zaměstnání, třeba jen přepisovat katechismus.

Přesto si myslím, že stačí tvořit umění poctivě vzhledem k řádu krásy, a vaše dílo se dříve nebo později nutně setká s Krásou Boží.

Jak si tedy počínat v umění předávání života svatých?

Rozhodně nestačí počínat si vědecky, tedy se znalostí historických faktů a okolností života svatých. Je třeba to znát, ale k umění předávat to je třeba ovládat samo umění. Nebát se postupů a artefaktů, jakými se vyznačuje současná hodnotná literatura a vůbec umění. Nechat se poučit také nadanými světskými spisovateli jako Francisem Scotem Fitzgeraldem či Wiliamem Faulknerem, Grahamem Greenem.

Pak je možné předkládat stručné životy formou povídek. Tak to uvádí Tomáš Bahounek OP v knize *Pod ochranou královny*. Jindy románově překládá život svatých Cyrila a Metoda v díle *Kde je srdce Evropy* nebo později v knize *Kde má srdce Evropa*. V *Andělském dobrodružství* představuje duchovní portrét cestou populární andělologie. (Pokr.)

+++

NÁVRAT

NAPSAT DNES BÁSEŇ

JE JAKO HRUŠKY V SADU KRÁST

KDE JAKTĚŽIVO SADAŘ NETRHAL

NA SVĚTĚ UŽ TAK MÁLA KRÁSY

DOST JEN SLOVA SVÁZANÉHO DO OTEPI

STUPIDNÍM KÁZÁNÍM ODEVŠAD

JEN SEM TAM VYHLÍŽEJÍC SVÍTÁNÍ
SLAMĚNÝ STRAŠÁK DOVŠIMNE SI
ŽE HVĚZDA BLÝSKLA TEMNOU NOCÍ
A PŘEMÝSLÍ PAK DO RÁNA
CO PŘITOM PÁDU ŘÍKALA

CHTĚL BY TO DOVĚDĚT JEN NEVÍ JAK
BŘICHATÉ BALÍKY SLÁMY
ABY SE MU NEVYSMÁLY

... HVĚZDA JAK PADALA
O NÁVRATU ZDÍVALA
JANA ELOP.

+++

PROFILY SVATÝCH

Nikdy nezapomenu na slova ctihodného otce Gabriela Součka OP *"zde jsem, Pane, abych plnil Tvou vůli."* To nám tak často připomíná, vzpomíná sestra Zdislava Vilma Vrbíková, že se nám to každému z jeho okruhu duchovních dětí stává životním kredem.

Osobně ho neznám, podotýká bratr Metoděj Pavlík, ale někteří se však něho dívají dost přes prsty.

A to jako proč?

No, že prý žije s nějakou sestrou Danou', a - - .

No, a co má být?! - Vybuchne sestra Zdislava: Hanba takovým zločinným jazykům, které vyslovují či jen opakují takové obvinění, nebo třeba jen podezření! Hanba uším, která tomu pasivně naslouchají! - Otec Gabriel Jan Maria Souček OP (*25.12.1921 - +21.3.2005) je světec a sestra Andrea Dana Hájková není nějaká lecjaká sestra. Je to řádová sestra. Pečuje o něho a zastupuje tam ženskou větev dominikánského řádu. Sestra Dana obětavě koná to, co mají dělat dominikánky zvláště za komunistické totality, když jsou kláštery násilně rozehnány. Málokdo si uvědomuje, jak je kněz v prostředí donucovacího režimu, zaměřeného proti náboženství, opuštěn. Nejenže není nijak zabezpečen proti záludnostem tajné policie, ale také po hmotné stránce je udržován na hranici přežití. Tam, kde má pastýř svěřenu nějakou farnost, o kterou duchovně pečuje, je obklopen aspoň stádečkem svých věrných oveček, které ho podporují. Avšak řeholní kněz nemá ani tento okruh svých věrných. Stává se poustevníkem. Pak na něho musí pamatovat

řádové sestry. Když je řád rozehnan, tedy si musí počínat každá zvlášť jako oddaná sestra nějakého kněze. Takové je výsostné poslání sestry Dany u otce Gabriela.

Sama pocházím z Lanškrouna. Tam přicházím na svět a poznávám hlouběji otce Gabriela. Právě on mne přijímá do Třetího řádu svatého Dominika, vzpomíná sestra Zdislava.

Vyprávějte něco podrobnějšího o otci Součkovi, prosí bratr Metoděj Pavlík.

Přichází na svět 25.12.1921 v Libici nad Doubravou. V roce 1942 maturuje na Reálném gymnáziu v Chotěboři a hned vstupuje do kněžského semináře v Hradci Králové. Během druhé světové války je jeho další studium násilně přerušeno kvůli totálnímu nasazení bratra Gabriela německými okupanty do hitlerovské říše na nucené práce. Po válce dokončuje studium. O rok později vstupuje do dominikánského řádu v Olomouci. Tam skládá roku 1949 slavné věčné sliby a přijímá kněžské svěcení. Za barbarské noci roku 1950 je s ostatními kněžími a řeholníky různých řádů odvezen StB do komunistického koncentračního tábora, zřízeného v bývalém klášteře v Broumově. Pak je přeložen k PTP a odvelen na Slovensko. Po rozpuštění tohoto donucovacího pracovního útvaru v roce 1954 mu je zakázáno veřejně vykonávat kněžskou službu. Pracuje jako pomocný dělník ve stavebnictví, později jako skladník.

Po pražském jaru 1968 smí působit jako kněz. Pět let pečuje o sestry v Broumově, než je mu znovu zakázáno působit jako kněz. Pak až do důchodu pracuje jako dělník.

Po pádu železné opony přednáší při biskupství v Hradci Králové na filozoficko-teologickém kurzu, který je hojně navštěvován. Z tohoto kurzu pocházejí jeho duchovní příručky.

Čím vás, sestro Zdislavo, tak uchvacuje otec Gabriel? Vždyť nedělá nic zvláštního.

Nic zvláštního. Jenže toho dělá tolik! – Povzdechne si Zdislava: A ke všemu to dělá tak prostě, jednoduše. V té prostotě je jehopůchvatnost. Nedělá ze sebe žádného mudrce, třebaže má úžasné vzdělání a stále si ho prohlubuje. Studium mu však není cílem, nýbrž prostředkem.

Prostředkem? A k čemu?

Žije a pracuje pro spásu duší. A mne jako lékařku pokaždé dojíká, když sleduji, jak prokazuje svou lásku a dobrotu také postiženým svěřencům v Ústavu sociální péče v Anenské Studánce. S velkou trpělivostí připravuje i tyto mentálně postižené dívky a ženy ke všem svátostem, navštěvuje nemocné a má k nim zvláštní

něžný vztah. Tak zachraňuje právě ty, kdo jsou odsouváni na okraj společnosti, kamsi do zapomenutí. Tito mentálně postižení, které chtěl Hitler likvidovat jako méněcenné, nám mohou být učiteli sdělování lásky. Otec Gabriel je zachraňuje a pomáhá jim, takže se stávají průkopníky Božího království pro ty takzvaně úspěšné a společensky uznávané a povyšované.

Nejprve mu pořád šlapou na paty němečtí nacisté a potom komunisté. Jenže on se pokaždé s úsměvem otřepe, zvedne a jde dál. Miluje Boha celou svou duší, celou svou bytostí, miluje Církev, miluje Řád, a zůstává věrný. Pokaždé žasnu, kde na to bere sílu. Potom ale pochopím, kde má oporu.

Kde?

Kde asi? Prožívá dar svého kněžství důsledně, s láskou a vděčností. Mše svatá je mu středem života. Sílu k apoštolátu čerpá z hluboké modlitby, jak liturgické, tak osobní.

Nechává se vést Duchem Svatým pod ochranou Panny Marie.

Otevírá jí své srdce a nechává Matku Boží vstoupit do svého každodenního života. Má v úctě a miluje zakladatele našeho řádu svatého Dominika a žije v nepatrné buňce chvály a díků. Nezapomíná ani na duše v očistci. Proto ho na jeho cestách provázejí svatí andělé, ke kterým počítám i ctihodnou sestru Danu.

Když po pádu železné opony jásáme z obnovené svobody, tehdy otec Gabriel vztyčuje prst a vyzývá k opatrnosti: Nedělejte si žádné velké iluze. Všechno tady začíná hromadným vykrádáním kostelů. Tohle je svět a do čela nové společnosti se prodírají různí hadi a šelmy. Nejraději by nás, křesťany, roztrhali. Tváří se jako demokraté. Pozvou nás ke kulatému stolu do televize, aby s námi rozprávěli, ale pak z nás udělají blázny. Ve starém Římě bývali křesťané obviňováni, že zapalují Řím a pijí krev svých nevinných obětí. Dneska nás z křesťanů dělají úchylné a zvrácené. Proto si nedělejte iluze o nějaké lepší společnosti. Ta nemůže být bez Krista lepší.

Jak si tedy má jeden počínat? - Ptáme se otce Gabriela.

Odpovídá nám: Podívejte, milé děti, v dnešní době a v našem prostředí nestačí říci: „Jsem věřící křesťan“. Materialismus, ateismus a touha po pohodlném životě odmítají všechno duchovní a nadpřirozené, ničí a odstraňují všechny spoje s minulostí, s věřícími lidmi, s náboženstvím a náboženskými projevy. Místo toho podsouvají člověku nesmyslnou namyšlenost, neuskutečnitelné utopie, prázdnotu života a po smrti nicotu.

Chceš být opravdu křesťanem? Tak musíš mít jasno v koho věříš a co věříš. Musíš to také umět stručně, jasně a důrazně vyjádřit.

Tohle nám pokaždé klade Otec Gabriel na srdce. A pak nám každému dá soubor asi deseti samizdatových sešitů, kde je všechno v kostce. My mu pak každý podle svých možností přispějeme něco na samizdat. To, co je tam heslovitě, nám postupně přednáší na schůzkách po různých bytech. Z každého hesla přednese otec Gabriel úžasnou hodinovou i delší přednášku, zasvěcenou, se znalostí učení svaté víry, ale také současných směrů a sopudobých vědeckých poznatků ve světě. Kde k tomu získává otec Gabriel takové znalosti nikdo neví, ale odcházíme pokaždé s planoucím srdcem a odhodlaní kráčet dál cestou svatého otce Dominika.

Tak tohle dělá otec Gabriel celý život, a já, která vyrůstám od dětství v Lanškrouně, nabírám tady sílu do celého života. Tady jsem přijata do Třetího řádu svatého Dominika jako sestra Zdislava. (Pokr.)

+++

RUCE MARIINY

NEŽ SLOV MÝCH VÝHEŇ VYCHLADNE,
NEŽ STŘELA DONESE SE K CÍLI,
O VÁS, Ó RUCE POKOJNÉ,
ZPÍVATI BUDU V MOUDROU CHVÍLI.

ZATÍM CO V DOŠETILOSTECH
BĚŽÍ DNY NAŠE LEHKOVÁŽNÉ,
VÁM SVĚŘUJE SE DĚTSKÝ DECH,
VŠECH BEZBRANNÝCH VY MOCI STRÁŽNÉ,
VY DLANĚ K PLODŮM POZDVIŽENÉ,
VY PRSTY LEHCE ZAMOUČNĚNÉ,
KDYŽ TĚSTO SUDBY MÍSÍTE.

VY DRSNÉ RUCE PRADLENEK,
JEŽ PŘI VŠECH BŘEZÍCH MÁCHAJÍ
OBVAZY VÁLEK ZKRVAVENÉ,
ŠATY NEŘESTÍ POTŘÍSNĚNÉ,
VY RUCE TROCHU MOKRÉ VŽDY,
VY RUCE ŽENY PŘI BRODU,
JEŽ HRÍCHY SVĚTA V SLZÁCH PERE.

HVĚZDAMI HOŘCE OTŘÁSÁTE,
VY RUCE, KTERÉ SILU MÁTE

VĚTŠÍ NEŽ NOZDRY VICHŘICE.
Z VÁS VLAHOST BERE MRAK A LÍCHA,
LASKÁTE, JAK KDYŽ MRAMOR DÝCHÁ,
RÁJ STŘEŽÍTE, VY MEČE JASNÉ
DOPSÁNA BÁSEŇ, LAMPA HASNE,
V SEN SESTUPUJEŠ DO HVĚZDÁCH.

Jan Zahradníček

+++

PROFILY SVATÝCH

Co je očištěc ? - Vyzvídá bratr Tarsicius Malinka

Zdá se, že tohle zajímá křesťana z posmrtného života nejvíc. U nebe a pekla je totiž všechno jasné. Kdo je v nebi, dosahuje blaženého naplnění, kdežto ten, kdo smrtí v těžkém hříchu ustrnul v odklonu od Boha, zůstává tam navěky nehybný a beze změny. Zato v očištěci se představuje něco, co znamená nějakou posmrtnou změnu.

Je to místo a stav milosti i pokání, vedoucí ke konečné blaženosti. Učení o očištěci odpovídá lidské přirozenosti, ba přímo se vnucuje rozumné úvaze. Podle toho lze i největším hříšníkům v poslední hodině pomoci, jen když se chtějí odvrátit od zla a zatouží se vydat správnou cestou. To naplňuje křesťana spasitelnou bází, aby všedními hříchy neurážel Boží spravedlnost a ochotně a trpělivě snášel v pozemském životě tresty za hříchy, dokonce aby si také dobrovolně ukládal kající skutky. Podporuje ho to také v něžné úctě k duším zesnulých.

Co je podstatou očištěce ?

Je to místo přechodu duší spravedlivých, kteří jsou v okamžiku smrti zatíženi lehkými hříchy nebo časnými tresty za hříchy. Tyto duše zemřelých jsou dočasně v místě a ve stavu, kde se očišťují. Očištěc je pro ně přechodný stav a přechodné místo. Podstatou je dočasné vyloučení duše z oblažujícího patření na Boha. Na základě předchozího zvláštního soudu má však duše jistotu, že tento stav a místo jsou přechodné, a že dosáhne úplného spojení s Bohem. Duše však zatím trpí, protože k její odloučenosti od Boha se váže další utrpení, mající smyslový ráz. Zdá se, že toto smyslové utrpení má vyrovnat jistou upřílišněnost náchylnosti duše ke spojení s tělem, která zůstala v duši daného člověka po smrti.

Odpuštění dosud neodpuštěných hříchů se děje úkonem lítosti. Jenže to jde jenom v pozemském životě, dokud je lidská

duše spojena s příslušným tělem. Lítost jako pronikavá změna v duši, zahrnující příklon k Bohu a odklon ode všeho, co souviselo s hřichem, důsledně proniká také dané tělo. Úkon lítosti, který je v duši vzbuzen po příchodu do očištěnce, nepůsobí ani zrušení ani zmenšení trestu za hříchy, protože tento úkon už nezasahuje příslušné tělo. Z hlediska lidí žijících ve světě je tedy očištěncem především stav duše, zatímco místo, kde se tato očista děje, je proměnlivé.

Duše zesnulého podstupuje očištěncový trest ochotně a v naději, že její utrpení je dočasné. Duše ví, že se trest umenšuje a že slábnou utrpení až do jeho úplného vyloučení s tím, jak se sama duše zdokonaluje v lásce k Bohu. Duše v očištěnci tedy nepřijímá trest jenom trpně. Přesto, že trest není příjemný, přijímá jej ochotně, ba dokonce po trestu touží, aby se překonáním překážek vedoucích k dokonalosti zbavila nedostatků své lásky.

Učení víry o očištěnci vychází z ideje spravedlnosti a odplaty. Svědčí o ní také Písmo svaté: *Juda Makabejský poslal dvanácte drachem stříbra do Jeruzaléma, aby byla podána oběť za hříchy mrtvých, dobře a zbožně smýšleje o vzkříšení, - kdyby totiž nebyl měl naděje, že padlí vstanou, bylo by se domnívati, že bylo zbytečno a neužitečno modliti se za mrtvé a maje na zřeteli, že ti, kteří zbožně zemřeli mají výbornou odměnu složenou. Proto svatá je myšlenka za mrtvé se modliti, aby hříchů byli zproštěni.* (II Mak 12,39-46)

Duše mrtvých mohou přijímat pomoc od svých bližních, kteří žijí ve světě a na jejich přimluvu mohou být zbaveny utrpení.

Svatý Pavel (IKor3,12-15) uvádí, že dílo každého bude zkoušeno ohněm, tozn. Kristovým soudem. Může to být Poslední soud na konci světa, nebo zvláštní soukromý soud po smrti určitého člověka. Ten ukáže, co bylo věčného v působení člověka, a co jen lidského, pomíjivého. Všechno lidské, neproniknuté božským, pomine. Evangelium zůstane, ale apoštolově dílu se nedostane vytoužené odměny, pokud nebylo správně provedeno. On sám se zachrání, ale ne bez obtíží a trestu ohněm. Jde o Boží soud, který může být naplněn už zde na zemi, určitě však tím apoštol projde po smrti. Onen trest pak nastupuje po smrti, totiž v očištěnci. Pavel pojednává o dvou druzích spásy - o spásě bez ohně, a o spásě skrze oheň.

Řekněte mi, otče Tomáši, v jakém stavu je lidská duše oddělená od těla? – ptá se bratr Malinka.

Samo trvání lidské duše, oddělené po smrti od těla, vyplývá z toho, že každý prostý tvar, který vnitřně nezávisí na hmotě, může trvat a skutečně také trvá nezávisle na hmotě. Lidská duše je prostý tvar, který vnitřně nezávisí na hmotě. Proto trvá i po rozkladu těla.

Jenže jak trvá lidská duše po oddělení od příslušného těla? Zůstává nadále duší někoho určitého?

Lidská duše má trvalý vztah k příslušnému tělu. Tento vztah zůstává také v duši oddělené od těla, které se už rozpadlo. Ona jedinečná duše je zvláště odlišena svým vztahem k příslušnému tělu podle vztahu podobného tomu, jaký je mezi lidskou duší a lidským tělem. Tento zvláštní vztah zůstává v duši odpojené od těla, takže každá duše tím zůstává jednotlivě ozvláštněna.

Lidská duše však přirozeně tvoří spolu s tělem složeninu, která je jedna a je podstatná. Proto je pro tuto duši dokonalejší, aby byla spojena se svým tělem, než aby byla od něho oddělena. Když je duše oddělena od příslušného těla, tak je v ní zvláštní zaměření právě k tomuto určitému tělu. Tato nenaplněvaná přirozená zaměřenost k danému tělu, a nikoli jinému tělu, vyznačuje stav před spojením s tělem a po oddělení od těla. Stav oddělení duše od těla je předpřirozený. Proto také lidská duše, oddělená od svého těla, přirozeně touží spojit se svým tělem. To odpovídá učení víry o všeobecném vzkříšení těl. Duše se však nemůže znovu spojit se svým tělem libovolně, protože mu vtiskuje tvar samotnou svou přirozeností, a nikoli výkony, jež závisejí na její vůli. Duše oddělená od těla žije mimo svět. Nedokáže se sama od sebe spojovat s hmotou. Je vyloučeno, aby se duše po oddělení od svého těla spojovala s jiným tělem.

Jaká je vůle lidské duše oddělené od těla?

Každá lidská duše po smrti těla má nezměnitelně ustálenou vůli vzhledem k poslednímu cíli. Tato duše podle své vnitřní schopnosti soudí dobře nebo špatně o svém posledním cíli. Dokud je spojena s tělem, tak může něco měnit. Tělo je dáno nesmrtelné duši, aby pomáhalo dosáhnout cíle. Sotva je však duše oddělena od těla, hned je ukončeno jakékoli její rozhodování vzhledem k poslednímu cíli. Pokud tedy cíl neodmítla, tedy nezměnitelně spočívá v jeho dosahování.

Dokud zůstává ve vůli člověka schopnost chtít něco jako poslední cíl, touha po tom cíli se nemění. Mohla by se měnit jedině touhou po vytouženější věci. To je možné u lidské duše během pozemského života, dokud je spojena s tělem, nikoli však, když je od těla oddělena.

Jaké schopnosti zůstávají lidské duši, kdy se tělo rozpadne?

Některé činnosti, které mají základ ve schopnostech duše, nepatří docela duši, nýbrž přísluší spojení duše s tělem, jako je vidět, slyšet a pod. Proto tyto schopnosti přísluší spojení, kde však duše působí jako činitel. Jako tvar je původcem vlastnosti složeného. Některé činnosti však duše vykonává bez tělesného ústrojí, jako rozumění, uvažování, chtění. Když jsou tyto činnosti vlastní samotné duši, potom schopnosti, ze kterých vycházejí, patří duši nejen jako původu, ale i jako podmětu. Proto po smrti těla zůstávají v lidské duši schopnosti, jež ve svých činnostech neužívají tělesného ústrojí.

Úkony smyslových způsobností nijak nezůstávají v lidské duši po tělesné smrti, leda snad jako ve vzdáleném základě (S.th., III. 70, 2).

Jak je to však s duší v očistci? – Domáhá se odpovědi bratr Malinka.

Víte, bratře Tarsicie, svatý Tomáš nezanechal zvláštní dílo o očistci. Zato se důkladně rozepsal o andělech.

K čemu je nám to platné?

Víte, mnozí teologové se předhánějí ve znalosti díla svatého Tomáše. Málokdo se však věnuje rozvíjení tohoto odkazu, totiž použití Tomášova odkazu. Svatý Tomáš by si nepochybně ze všeho nejméně přál, aby se z jeho učení vyvinul nějaký tomismus. Tomášovo dílo je živé a podněcuje k novému poznání. Podání Tomášova díla v poznávacích a studijních ústavech různými tzv.tomisty však většinou přechází do křečovitě ideologizace. Tomisté by se měli věnovat spíše Tomášovým modlitbám, než teoretickému znehodnocování jeho odkazu.

Především je třeba být otevřený pro znamení doby, a s čerstvými poznatky pak na to odpovídat právě s použitím díla svatého Tomáše. Tak je při objasnění povahy lidské duše v nebi nebo v očistci možno použít znalostí svatého Tomáše ohledně andělů.

Pán Ježíš říká, že „*ti, kdo byli uznáni za hodny onoho světa a vzkříšení z mrtvých...jsou jako andělé ...*“ (Lk 20,35-36) To jsou ti, kdo jsou v nebi, ale také ti, kdo jsou v očistci.

Vůle lidské duše oddělené smrtí od těla se podstatně neliší od vůle anděla. Liší se jen stupněm. Vůle toho nejnižšího z andělů je pevnější než vůle kterékoli duše lidské.

Jaká je vůle anděla?

Ve vůli anděla jsou některé úkony nezbytné pro jejich předmět chápaný rozumem jako je čistá pravda, nejlepší dobro. Svobodná volba je tu vždy shodná s posledním věcným úsudkem, který ji vede, avšak to ona, přijímající toto vedení, způsobuje, že to svobodné rozhodnutí je jednou provždy, je natrvalo. Rozum anděla je třeba jasně a jednoznačně odlišovat od rozumu lidského právě pro jejich různý předmět. Základem tohoto jasného rozlišování je, že schopnosti, pohotovosti a úkony jsou zvláště rozlišovány svým formálním předmětem.

Anděl, jako přirozeně ryze duchový rozumný tvor miluje přirozenou, nedvolatelnou láskou nejen blaženost, ale také sám sebe a Boha, svého Původce, neboť nemůže nalézt v těch předmětech nic protivného. Anděl nemůže hřešit přímo proti zákonu, který Stvořitel vtiskuje do jeho přirozenosti, a který on poznává přímým rozumovým nazíráním tak, jak je vložen do toho, čím on bytostně je. Může ovšem hřešit pýchou, a když takto zhřeší, tak je to natrvalo. Jakmile se anděl rozhodne, tak jeho volba zůstává neodvolatelná a nezměnitelná jako volba Boží.

Jak je to s lidskou duší v očistci? Kam její vůle míří? – Vyzvídá bratr Tarsicius Malinka.

Duše v očistci je naplněna dokonalou láskou k Bohu a odevzdaností do vůle Boží. Není schopna se odchýlit od Boha a rovněž se nemůže provinít ani sebemenší netrpělivostí v dosahování Boha. Podrobuje se svému dočasnému očišťování od pozůstatků přílišné závislosti na hmotě. Tyto pozůstatky v ní ulpívají po smrti člověka, žijícího v pravé víře, ale bez dostatečné lásky. Toto očišťování od stop závislosti na hmotě se může dít jedině tím, že je duše podrobována opačné závislosti: závislosti na nějaké hmotě opačných vlastností, než jaké má hmota tohoto světa.

Dost možná, že tato "hmota" může připomínat něco z fyzikální "antihmoty". Taková logická domněnka sice není ověřitelná, ale může být podnětem pro další rozvíjení úvah o povaze posmrtného utrpení lidské duše v očistci.

Duše přijímá toto utrpení, v němž je dočasně odvrácena od Boha, ale nikoli k hmotě, nýbrž opačným směrem. Tak přijímá toto utrpení jako důkaz vrcholného Božího milosrdenství, jímž jí Bůh umožňuje zbavit se překážky, která jí brání v dosažení vrcholné blaženosti v nebi. (Pokr.)

(Z rozhovorů s terciáři OP vzniká kniha Tomáš Bahounek OP, Maska a tvář očisty, Olomouc 1997 Vyd.Matrice cyrilometodějská.

SETKÁNÍ NA POUŠTI

OTEVŘEL OČI
A ŽE TO BYLO NA POUŠTI
DOZDĚJI KAŽDÝ VVRACEL MU
TEN MALÝ LEKNÍN
CO NÁHLE VYVSTAL V LAQUNĚ
V ZÁHYBECH ZLATAVÉHO ORNÁTU
CO ZNAMENÍ NADĚJE
POUŠŤ ROZHODLA SE MILOST DÁT
ZNAMENÍ PRO NÁVRAT
V LEKNÍNU HEBKÉM
JAK ROSA PADAJÍCÍ NA DUNÁCH
MOŽNÁ JEN SRDCE
CO NEDOPHRDÁ POUŠTÍ
JE PŘIPRAVENÉ NA ZÁZRAK

Jana ELOP

+++

BRNĚNSKÁ AKADEMIE DUCHOVNÍHO ŽIVOTA CT.PATRIKA KUŽELY, OSVĚTIMSKÉHO MUČEDNÍKA HLEDÁNÍ KRÁLE (pokr.)

Král v kroji sedí na bělouši a je tak ověšený pestrými fábory a květy, až vyhlíží jako žertovný věšák na květiny. Dneska už smí mít na hlavě skvostný věnec z kvítí. Sedí s rukama v bok jako přišitýma a místo sedla má pod sebou prostřený červený šátek. Ústa má natrvalo roubíkovitě umlčena bílou růží. Křížem krážem přes hrud' a záda je přepásán dvěma širokými červenými šerpami. Z každé strany má pobočníka na vráníkovi, královsky vyšňořeného a opatřeného červenou šerpou, a navíc ozbrojeného blýskající se šavlí na ochranu krále. Kolem pobíhají legrúti, o kterých celá dědina ví, že jezdí za krála.

Navíc se tu producíruje trojice vybraných vyslanců, pak trojice vyvolavačů a ještě trojice vyběračů, ale rámusu nadělají za celou rotu.

Hned u prvního stavení spustí vyvolavači na celé kolo hlahol:

*Hýlom, hýlom!
Poslúchajte horní, dolní,
domáci i přespolní,
co vám budu povídat
v svatodušní pondělí.*

Celé to hlaholení zní, jako by se zvedala velká monotónní vlna, nejprve na dvou slabikách docela tichounce a mazlivě, ale vzápětí to vyletí střelovitě k takovému halasu, až v uších zadrnčí i poslednímu spáči, aby to pak na dvou posledních slabikách zas ponenáhlu sláblo. A ledva se to odmlčí na nějaký nádech, už se to zase kolovratovitě rozbíhá.

Sotva se stavení otevře, spustí jeden z vyběračů:

*Na krála, paní matko, na krála!
Máme krála poctivého, ale chudobného.
Okradli nám ho na horách, na dolách,
na krakových mostinách.
Ukradli mu tři sta koní
z prázdného stání,
ukradli mu tři sta volů
z prázdného dvoru.
Dobře, že tam neměl nic,
byli by mu vzali ešče víc.*

A když už jeden lapá po dechu, zastoupí ho druhý:

*Odbývajte nás, paní matko,
máte-li nás odbývati,
než vám začnem střechu drati,
pod naše koničky stlati
a na stříbrných podkověnkách roznášati.
Přece, matičko, přece
aspoň to svinské plece,
alebo tú klobásu,
co sa ňú trikrát opášu
a po čtvrté] svého vraného konička podpášu.
Honem, paní matko, honem,
ať já tu nestojím s vraným koněm!
Vvedu vám ho do žitečka,
spasu vám ho do zrnečka!
Brzy, matičko, brzy,
velice to moje kamarády mrzí;
chcú mne odjeti
a mne tu s mojím vraným koničkem nechati.*

A už je tu hladově nastavený koš třetího z těch vykutálenců.

*Sáhnite, paňmámo s pantátem, hodně zhluboka,
ať vás nebolí ruka do roka
a hlava na věky.
Také, milá matičko,
přiděte nám vajíčko,*

*k tomu hodný klobásu,
co se s ňó třikrát opášu*

Kacabaja v okně velkostatku přetéká panímámou:
Pro krála báleše, šrutka uzenyho a flákota slaniny
Knoflíky lajblu jen stěží drží statný obsah, když pantáta
vyprazdňuje šrajtofli, aby jí ulehčil o nějaké ty penízky:

Ale ne abyste krála ztratili, pazgřivci!

Divukrásná pestrobarevnost, rozpustilá dovádivost a zpěvnost
chytá už dávno za srdce Jožu Uprku, zacházejícího se štětcem tak
rozmařile, jako by chtěl zrovna přijít o všechny barvičky z palety.

Nestojím o takové kralování, jaké nabízí rok co rok vlčnovská
jízda králů, opakuje si Fanouš Kuželů. Přesto nedokáže svým očím
zabránit, aby mu div nevypadly důlků. A co teprve uši! Stěží se
dokážou docela uzavřít záplavě těch žertovných popěveků. Barvami
hýřící scéna burcuje každého – mladého či starého, svým dravě
průbojným a strhujícím poselstvím:

*Máme krála chudobného,
ale velmi poctivého...*

A nejde to jinak. Všechen okrojovaný lid ponenáhlu zaplavuje
jako těsto z pohádky *Hrnečku, vař*, celou návěs. Zrovna se tedy
vznešeně nese královská družina. Tak se uprostřed juchání a
nejednoho namlouvání děvuch, kterým se akorát začínají zapalovat
lejtky, celá ta slezina vlní a davovatí.

Mezitím se už v hospodě obrací vzhůru dnem pořádných pár
košů, které postupně zas a zas naplňuje celá dědina. A znovu a
znovu vyrážejí s temně nenasytnou prázdnotou k dalším a dalším
dobrodincům, aby se srdce všech obměkčila a šrajtofle se odlehčily
nad bezmocným králem, ani nedutajícím mezi svými dvěma
pobočníky.

Už už celé to slavnostní napětí únavně polevuje, zatímco
štamprle halúzkové nenávratně mizejí v honosném průvodu.

Skrk do křa! Král je fuč! Ukradli nám krála! O jajaj! – Otrásá se
celá vesnice novým vzmachem ochablé nálady.

Kde boli pobočníci? Řezali fošny nebo brósili šable? Hybaj!
Včil ho mažte babúžnat!

Ajajaj! To bude drahý! – A už se smlouvá: - Nestačí štěně piva
na výkupný, bečka to srovná a máznica halúskovej!

Konečně se přináší výkupné a král je vysvobozen. A celá návěs
řičí a jančí, poskakuje, juchá a huláká, až uši dostávají zabrat.

*Máte pěkné podrovnání,
děkujem za obdarování.*

Vyvýšené místo s majíou opatřenou pestrým věncem, houpajícím se na pentlích na vršku, teď zaplňuje čelo královské družiny. Děkovně popěvky vibrují vzduchem

*Hýlom, hýlom!
Poslúchajte horní, dolní,
domáci i přespolní,
co vám budu povídat
v svatodušní pondělí.*

Posléze vysychá v hrdlech a hned se roztroubí muzika, která už nenechá rozparádnou mosaz vychladnout. Celá náves se rozdovádí bujnou skočnou a rázem tu kolují za neustálého juchotu párky bez hořčice. Dokonce ani dřevěné nohy pohostinských stolů si nedají pokoj a vypochoďují ze stavení, aby se mohly prohýbat pod nákladem všeho, co dědina dala.

Vařeka se prohání po pánvi, aby nezůstal žádný kousek slaniny, uzeného či krájené klobásky zanedbaný, a jedno vejce stíhá druhé, sotva vyskočí ze škaroupy, aby ty dobroty spojily v jednu smaženici. A tak se celou vesnicí šíří vůně, aby si po těch květinových hodech přišly čichové buňky na své. Eště tahaj oharek z bečky!

Džbáňky s pivem ducají jeden o druhý a pípa se div netrhne.

Tak celá jízda králů vrcholí v moravských bakchanáliích.

Kolik se tu vynořuje králů – Franta Bařinů, Franta Mlýnek, Honza Knotek, Franta Knotek! Jenže srdce Fandy Kužely plane pro něco jiného –

Starý Kužela má však jiné starosti.

Hafhaf! Hafhaf! Hafhaf!

Jářku, fagani, ste z celý tý jízdy králů úplně zfanfrnění! – Čertí se najedovaný pantáta Kužela.

Hafhaf! Hafhaf! Hafhaf!

Počúvajte, sopláni, odvolajte si teho čokla, co tam pořád blavúzňá! Dyť mi rozhrabává osení na celé roli, a mám pak splakat nad vejdělkem? Budem pak žrát celú zimu mletú slámu lebo co?

Pantáto, šak to není tak zle, dyž už po vás nedupe rakouská bota.

Eh co, hanba mluvit, německá pazóra nás už díky Prajzovi a Stoupalovi necítýruje přes cukrovary a mlejny, jenže je to včíl zase židovská tlapa, co nás valchuje pod krkem. Všecko jedna pakáž! Jedete s tím čoklem z mýho pole, nebo ne?

Hafhaf! Hafhaf! Hafhaf!

Jestli nebude to psisko hned pryč z tý role, tož sa neznám! – Zaberáňuje se starý Kužela a už tu rve flintu s ramena.

Pantáto, nezabíjajte nám ho! – Žadoní děcka.

Prásk!! – Otrásá se vzduch a od Javorníku přiharcuje ozvěna a pak zase zpátky od Chřib, a celý vzduch se tetelí jako kdysi u Solferina.

Eee! – Ječí děcka, a sotva vidí psa, jak opisuje vzduchem kotrmelec a zůstává na hromadě, propukají v pláč: Ééééé!

Smíme ho odnýt? – Vykoktá nejstarší z nich a nejspíš se mrká po Kuželáčovi.

Ale enem jeden. Nebudete mi šmejdit po roli celej regiment!

Inu, starý Kužela, sedlačisko každým coulem, tvrdošíjný jako dojančená jalovice, zkrátka zosobněný kamenný řád po slovácku. Ne nadarmo si z nich utahuje stařeček Pagáč a nechává Zdeňka Galušku, aby je s hořkým smíchem rozcupoval ve svých soudničkách.

Ten Fanouš snad ani není z Kuželovic kořene! – Kroutí se nechápavě pantátova kotrba, když na dveře jejich stavení číslo 141. zaklepe jednoho krásného dne černobílý panáček.

Pantátovo srdce poklesne až do kamsi do láptí, jaké zřejmě nosíval na nohou ještě Přemysl Oráč. Když se mu teď naskytá pohled na pošťáka v celé jeho honosnosti, shledává, že je to bujarý a čiperný chlapík s okouzlujícím vystupováním nebo – chcete-li – přímo charizmatický zjev. Ovšem copak ví venkovský buran o nějakých charizmatech? Jedno však postřehuje s jistotou dobře namířené ručnice.

Už už nabírá Fanda dech, aby zanotoval: Jéde, jéde, poštovský panáček -

Kdepak! Tohle není žádný poštovní panáček s černou pelerínou, jak ho vyzdobila první republika jako ze škatulky. Tenhle nemá škrobenou tvář úředníka, ohánějícího se razítkem a bílými návleky na loktech. Postrádá trubku stejně jako truhličku s dopisy. Minuty ubíhají a svižný pošťák stojí jako pamětní sloup, zasazený pořádně hluboko do země, a bystře pokukuje jako nějaký bezstarostný jemnostpán se spoustou času, který si vyráží na obvyklou ranní procházku. Z bílého hábitu pod černou kápou vyhlíží pokojně andělský zjev skoro jako jezulátko. Rovně zastřižené vlasy sčesané do čela tvoří tmavý věnec kolem hlavy. Na ní sedí černé solideo, jako by do tonzurovitě otevřené hlavy nemělo napršet anebo se nemělo nic vypařit ani drobet z jejích vědomostí.

Jsem otec Odilo Pospíšil z dominikánského řádu v Uherském brodě.

A opravdu si pospíší, když má pohotově oslovit nadané jedince, třebaže z chudé chalupy. Tak v pravou chvíli oslovuje Habáňovic

Petra v nedalekých Huštěnovicích, nebo nedávno zase Tondu Zemka ve zdejším Vlčnově.

Jdu se poptat na vašeho nejmladšího synka.

Fando, pod' sem! – Zařve pantáta Kužela, až se celé stavení otrásá a všechny myši utíkají.

Chodívá včíl prvním rokem do měšťanky v Brodu.

Slyším, že mu jde učení jako po másle, ozývá se z hábitu.

Hm, to zas jo. Zrovna to poudám, že Fanda je tak přeslušněj a má fištrón, jako by snad ani nebyl z nás Kuželů. Rácej vodpustit, důstojnosti, my sme takový selský vozembuchy a známe akorát jednu moudrost: Dej krávě do držky, vona ti dá do dížky.

Co máš, Franto, ve škole nejraději?

Už už mu žertovný duch školáků našeptává, že přestávku, ale podle pravdy odpovídá: Kromě náboženství taky dějepis a zpěv.

A není divu, - vysvětluje pantáta, - dyž ho každou první neděli v měsíci vodí maměnka ke svatý zpovědi a na mšu k dominikánům do Brodu – Víte, ctihodnosti, ta moje porád lóská páteřky.

Jak prosím?

Nó, modlí se, jářku – ten růženec.

A kterou písničku máš, Fando, nejraději?

Snad očekával nějakou ze Slovácka, jenže místo toho se dočkal jedné od Šumavy.

Zasviť mi, ty slunko zlaté.

Která to je? Zazpívej mi kousek.

Fanda se červená jako uvařený rak.

No tak, Fando, trófní si!

Franta nabírá a spouští na celé kolo:

*Zasviť mi, ty slunko zlaté,
na poslední z vlasti krok
zahřej prsou city svaté
usuš božích slzí tok...*

Třeba by ten váš Frantík mohl od příštího roku jít na studia do Prahy.

Kdepak bychom na to vzali peníze, důstojnosti?

Náš řád může pomoci.

Slovo dalo slovo a po prázdninách se už dvanáctiletý Franta Kužela vzdaluje cestou do Uherského Brodu, aby ho bratři dominikáni odvezli do Prahy. Na rtech mu zní jeho oblíbená - *Zasviť mi, ty slunko zlaté*, které se rdí úsvitem nad chřibskými kopci. Nechává za sebou kachlová kamna, kde si za dlouhých zimních večerů potichoučku hrávali s Lídou. Zůstávají tu odložené hračky, tady koník, tam lodička, sáňky, věže, a jiné drobnosti, které pantáta

Kužela vyřezal dětem za dlouhých zimních večerů. Osířelo několik papírových skládaček od staršího bratra Honzy. Opuštěné zůstávají Fandovy skryše na stromech za humny, protože Lídě se tam samotné už nechce, a ostatní děti jsou už větší.

(Pokr. z knihy T.J.Bahounek OP, KRÁLOVSKÁ JÍZDA- Patrik Kužela, Brno 2011)

+++

KDYBYCH

V TEBE NEVĚŘILA
KRÁSO KŘÍŽOVANÁ
KDYBYS MI NEROZRYLA SRDCE KŘÍŽEM KRÁŽ
KDYBY SLZY POZBAVENÉ ROMANTIKY
NEBYLY SKUTEČNÉ JAK STUDENÉ HVĚZDY
NA KTERÉ DÍVÁŠ SE BEZ OTÁZEK
KDY STAČÍ JEN ČÍST V JEJICH LESKU ROZEVLÁTÉM
VE VĚTRU ČECHRAJÍCÍM
VLASY TVÝCH STARÝCH I NOVÝCH LÁSEK
NA CHVÍLI BUDEŠ KRÁSOU PŘÍPOUTÁN
JEDINÝM STÉBLEM TRÁVY
POD NEBEM TĚŽCE OLOVĚNÝM
ON POLOŽÍ TI OTÁZKU
VSADÍŠ VŠECHNO NA LÁSKU?

Jana ELOP

+++

Vydává: První sdružení přátel blah.Hyacinta Maria Cormiera O.P. v Brně, IČ: 70824118,
Tel.:737857272, TISK:Olprint Brno, www.cormierop.cz, www.ulozto.cz, info@cormierop.cz